

AXBOROTNING JAMIYATDAGI TUTGAN O'RNI.

Hamroyeva Xadicha

Ijtimoiy fanlar fakulteti 1 bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborotning jamiyat hayotidagi o'rni va uning asosiy funksiyalari tahlil qilingan. Axborotning ijtimoiy ong va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, uning iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayotga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalarining ahamiyati, axborot xavfsizligi muammolari va ijtimoiy tarmoqlarning roliga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada axborotdan oqilona foydalanish va axborot madaniyatini shakllantirishning dolzarbligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Axborot, jamiyat, axborot madaniyati, axborot texnologiyalari, ijtimoiy ong, axborot xavfsizligi, ijtimoiy tarmoqlar, taraqqiyot, OAV, raqamli iqtisodiyot.

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida axborot jamiyat hayotining ajralmas va markaziy unsurlaridan biriga aylangan. Axborot — bu nafaqat ma'lumot, balki harakat, o'zgarish va rivojlanishning asosiy manbaidir. Jamiyat taraqqiyoti, iqtisodiyotning o'sishi, siyosiy barqarorlik va madaniy hayotning rivojlanishi uchun axborotning tutgan o'rni beqiyosdir. Axborot to'g'ri va samarali boshqarilganda, u jamiyatda ijobiy o'zgarishlarni olib keladi, insonlarning ongini, dunyoqarashini va hayot tarzini shakllantiradi. Axborot tushunchasi va uning asosiy vazifalari. Axborot — bu atrof-muhit, ijtimoiy jarayonlar, insonlar faoliyati haqida aniq, ishonchli va foydali ma'lumotlar yig'indisidir. Axborot odatda matn, rasm, ovoz, video va raqamli shaklda jamiyatga taqdim etiladi. Axborotning eng muhim vazifasi — bu odamlar o'rtasida to'g'ri aloqa va muloqotni ta'minlash, bilish va o'rganish ehtiyojlarini qondirish, qaror qabul qilishda asos bo'lish va ijtimoiy jarayonlarga ta'sir ko'rsatishdir. Jamiyatda har bir soha axborotga muhtoj. Davlat boshqaruvi, ta'lim, fan, sog'liqni saqlash, madaniyat, iqtisodiyot va boshqa barcha tizimlar faoliyati bevosita axborot almashinuvi va axborotdan samarali foydalanishga asoslanadi. Axborot orqali davlat o'z siyosatini, qonun va qarorlarini xalqqa

yetkazadi, ta'lim tizimi bilimlarni tarqatadi, iqtisodiyot esa bozordagi o'zgarish va talabni bilib, moslashadi. Axborot va ijtimoiy ong Axborot jamiyatning ijtimoiy ongini shakllantiruvchi muhim omillardandir. Odamlar atrofidagi voqealar va hayot haqidagi tasavvurlarini aynan axborot orqali hosil qiladilar. Axborot inson tafakkuri va dunyoqarashiga ta'sir etib, ularni biror yo'nalishga undaydi. Shu bois, axborot vositalarining yuksak mas'uliyat bilan ishlashi muhim ahamiyatga ega. Ommaviy axborot vositalari (OAV) orqali tarqatilayotgan axborot odatda millionlab insonlarning ongiga, ularning ijtimoiy-siyosiy pozitsiyasiga va hatto kunlik hayot tarziga ta'sir qiladi. Masalan, insonlar voqealarga munosabatini ko'pincha televizor, internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali olgan ma'lumotlar asosida shakllantiradi. Shu bois, to'g'ri va haqqoniy axborot tarqatilishi orqali jamiyatda sog'lom ijtimoiy muhit, fikrlar xilma-xilligi va ijobiy o'zgarishlarni ta'minlash mumkin. Aksincha, soxta yoki noto'g'ri axborot tarqatilishi esa jamiyatda adovat, tushunmovchilik va beqarorlikka sabab bo'lishi mumkin. Axborot va taraqqiyot

Axborot bugungi kunda taraqqiyotning kalit omili hisoblanadi. Rivojlangan davlatlar va ilg'or kompaniyalar axborotni to'plash, tahlil qilish va undan samarali foydalanish orqali raqobatdosh ustunlikka ega bo'lishmoqda. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi tufayli iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida inqilobiy o'zgarishlar yuz bermoqda. Dunyodagi ko'plab muvaffaqiyatli davlatlar va tashkilotlar axborot texnologiyalarini keng joriy qilib, raqamli iqtisodiyotga o'tish orqali iqtisodiy yuksalishga erishmoqda. Elektron hukumat, elektron ta'lim, elektron sog'liqni saqlash, internet savdo va elektron to'lov tizimlari bunga yaqqol misoldir. Axborotdan samarali foydalangan jamiyat va davlatlar zamonaviy raqobatda doimo yutadi.

Axborotning xavfsizligi va ehtiyot choralar

Axborotning jamiyatdagi ahamiyati oshgani sari uning xavfsizligini ta'minlash masalasi ham muhimlashmoqda. Xavfsizlik nafaqat texnik jihatdan, balki axloqiy va huquqiy jihatdan ham muhim sanaladi. Bugungi kunda kibertahdidlar, soxta axborot (feyk), shaxsiy ma'lumotlarning noqonuniy tarqalishi kabi muammolar ko'paymoqda. Shuning uchun ham davlatlar va tashkilotlar axborot xavfsizligini ta'minlash, axborot

almashinuvida qonuniylik va halollikni saqlash bo'yicha qat'iy choralar ko'rmoqda. Har bir inson ham o'z axborot madaniyatini oshirishi, shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish, faqat ishonchli va rasmiy manbalardan foydalanish ko'nikmasiga ega bo'lishi lozim. Axborot va ijtimoiy tarmoqlar. Oxirgi yillarda ijtimoiy tarmoqlarning jadal rivojlanishi axborotning jamiyatdagi o'rnini yanada kuchaytirdi. Facebook, Instagram, Telegram, YouTube va boshqa tarmoqlar millionlab foydalanuvchilarga ega bo'lib, axborot almashinuvi va tarqalishining asosiy vositalariga aylandi.

Ijtimoiy tarmoqlar orqali jamiyat a'zolari istalgan vaqtda, istalgan joydan o'z fikrlarini bildirishi, yangiliklarni tezda tarqatishi va o'zaro muloqot qilish imkoniga ega bo'ldi. Bu esa demokratik qadriyatlar, so'z erkinligi va axborot olish huquqlarining rivojlanishiga katta hissa qo'shdi.

Biroq, ijtimoiy tarmoqlarda soxta va yolg'on axborot tarqalishi, kibershantaj, axloqiy buzilishlar va salbiy ta'sirlar ham mavjud. Shu sababli, foydalanuvchilar axborot madaniyatiga ega bo'lishlari, tanqidiy fikrlash va axborot tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishlari lozim.

Xulosa Xulosa qilib aytganda, axborot jamiyat hayotining eng muhim va ajralmas qismiga aylangan. To'g'ri va ishonchli axborot — taraqqiyot va barqarorlik kafolati. Har bir inson, tashkilot va davlat axborotga nisbatan mas'uliyatli yondashib, undan oqilona va samarali foydalanishi zarur. Axborot madaniyati rivojlangan jamiyatlar har doim taraqqiyotda, ijtimoiy barqarorlikda va ma'naviy yuksalishda boshqalar uchun namuna bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nomozov, Xurshid. "INTERNET-MAKON RESURSLARIDAN FOYDALANISH SOHALARI." *Development and innovations in science* 2.7 (2023): 8-14.
2. Nomozov, Xurshid. "INTERNET-MAKON MOHIYATI, GENEZISI VA ZAMONAVIY TARKIBI." *Farg'ona davlat universiteti*,(3) (2023): 67-67.

3. Номозов, Х. "ИНТЕРНЕТ-МАКОН ТАЪСИРИДА СОДИР БЎЛАЁТГАН НЕГАТИВ ИЖТИМОЙЛАШУВ ШАКЛЛАРИ." *Философия и право* 26.3 (2023): 232-235.
4. Nomozov, Xurshid. "OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING IJTIMOIIY FUNKSIYASI." *TAMADDUN NURI JURNALI* 1.64 (2025): 253-255.
5. Shavkat o'g'li, Nomozov Xurshid. "INTERNET-MAKON MOHIYATI, GENEZISI VA ZAMONAVIY TARKIBI." *TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR* 1.2 (2024): 48-51.
6. Shavkat o'g'li, N. X. (2024). JAMIYAT IJTIMOIIYLASHUVIDA INSTITUTLARI O'RNI VA INTERNET-MAKONNING UNDAGI O'RNI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(2), 83-88.
7. Shavkat o'g'li, N. X. (2024). JAMIYATDA INTERNET-MAKON KONTENTLARI TA'SIRIDA SODIR BO'LAYOTGAN NEGATIV IJTIMOIIYLASHUV SHAKLLARI. *TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR*, 1(2), 52-58.
8. Shavkat o'g'li, N. X. (2024). JAMIYATDA INTERNET-MAKON RESURSLARIDAN FOYDALANISH SOHALARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 113-118.
9. Shavkat o'g'li, N. X. (2024). JAMIYATDA INTERNET-MAKON RESURSLARIDAN FOYDALANISH SOHALARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 113-118.
10. Shavkat o'g'li, N. X. (2023). AXBOROT XURUJINING O'SMIRLAR HAYOTIGA TA'SIRI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1285-1287.
11. Shavkat o'g'li, N. X. (2022). THREATS TO INFORMATION SECURITY IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS. *Gospodarka i Innowacje.*, 22, 229-231.